

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ В УКРАЇНІ

проф. Сотник І.М., студент гр. Е-31 П'ятаченко В.С.

Український експорт становить понад 50 відсотків валового національного продукту України. На сьогодні основними експортними галузями вітчизняної економіки є металургійна промисловість (металопродукція), сільське господарство, машинобудівний та хімічний комплекси, частка яких становить понад 60 відсотків українського експорту. Особливістю сучасного розвитку українських експортоорієнтованих галузей є високий рівень залежності від кон'юнктурних коливань на світових ринках [1].

З теоретичної точки зору, існує багато підходів, методів та інструментів щодо обмеження експорту держави: тарифні та нетарифні бар'єри, ліцензування, квоти, експортні субсидії та компенсаційні мита, добровільні експортні заходи, демпінг тощо. Найчастіше обмеження експорту запроваджуються з внутрішньо- або зовнішньополітичних причин, але непоодинокими є випадки, коли в основі таких дій лежать економічні причини. Іноді обмеження експорту запроваджуються з цілого ряду причин, серед яких є і політичні, й економічні, зокрема: проблеми національної безпеки (наприклад, експорт зброї); небезпека поширення ядерної зброї (експорт збагаченого урану); збереження природних ресурсів (наприклад, видів тварин, що вимирають); збереження ресурсів для використання всередині країни (наприклад, цінних порід дерева); збереження ресурсів для використання у майбутньому (наприклад, нафти) [2].

Сьогодні в Україні обмеження експорту здійснюється у таких формах, як, наприклад, експортні квоти, експортні мита або податки, заборона експорту певних товарів. Проте, як показує практика, держави зацікавлені у збільшенні експорту, а не в його обмеженні. Зростання експорту означає збільшення прибутків державного бюджету та підвищення зайнятості, зростання інших соціально-економічних показників розвитку країни.

Недосконалість законодавства щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема, експорту в Україні, є однією з основних перепон її вступу до Європейського Союзу. На даний момент у державі обмежується експорт цілого ряду товарів. Обумовлено це тим, що їх залишилася невелика кількість на території нашої країни, або вони заборонені для транспортування. Серед таких товарів: зброя; боєприпаси; військова техніка і спеціальні комплектуючі вироби для їх виробництва; вибухові речовини; ядерні матеріали; технології, устаткування, установки, спеціальні неядерні матеріали і пов'язані з ними послуги; джерела іонізуючого випромінювання; інші види продукції, технологій і послуг, що використовуються при створенні озброєння і військової техніки або розкривають державну таємницю України; дорогоцінні метали і сплави, коштовні камені; наркотичні і психотропні засоби; твори мистецтва тощо [2].

Проблеми, пов'язані з регулюванням експорту, обумовлюють зниження темпів розвитку вітчизняної економіки, зменшення її експортного потенціалу, скорочення надходжень до державного бюджету країни. Основними проблемними питаннями тут є [3]: низька конкурентоспроможність вітчизняної промислової продукції; складний фінансовий стан більшості українських підприємств; недостатній розвиток вітчизняних систем сертифікації та контролю якості товарів, що експортуються; брак спеціальних знань та досвіду роботи у сфері експорту у більшості українських підприємств, слабка скоординованість їх діяльності на зовнішніх ринках; збереження елементів дискримінації українських експортерів за кордоном, застосування методів обмежувальної ділової практики; низький світовий рейтинг надійності України для кредитів та інвестицій, що ускладнює використання іноземних фінансових ресурсів для розвитку експортного потенціалу країни; невідповідність окремих норм українського законодавства прийнятим у

міжнародній практиці принципам встановлення відповідальності постачальника за недоброякісну продукцію.

На нашу думку, саме швидке та ефективне вирішення зазначених основних проблемних питань регулювання експортного потенціалу України забезпечить у майбутньому розширення її конкурентних позицій на світовому ринку та розвиток національної економіки в цілому.

1. Український експорт: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Експорт>

2. Регулювання експорту в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/management/14069/>

3. Гаврилюк О. Взаємозв'язок структурних та експортних пріоритетів в економіці України / О. Гаврилюк // Економічний часопис. – 2006. – № 2. – С. 42–44.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 53-54.